

Alumni

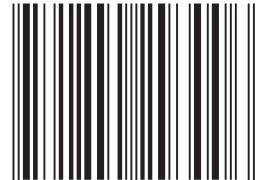
APEIRON Univerzitetiski časopis

mart/april 2008.

APEIRON
АЦЕНЬОН

ISSN 1840-2933

9 771840 293006

Univerzitetski časopis Alumni, alumni@apeiron-uni.eu

Urednik: JOVO Vojnović

Tehnički direktor: DARKO Uremović

Lektor: JELENA Janjić

Grafika i DTP: TIHOMIR Budić

Marketing menadžer: MIRJANA Kuzmanović

Sekretar redakcije: NINA Uremović

Redakcijski kolegij: MOMČILO Đukić, LjILJANA Kukavica, LANA Vukčević, NINA Uremović, BRANE Vuković, DUŠAN Stranatić, MIRJANA Kuzmanović, SLADANA Popović, JANA Aleksić, MIRJANA Grubiša, MILE Panjak, MARKO Knežević, TIHOMIR Budić.

Adresa: 5. kozarske brigade 18, Banja Luka, Bosna i Hercegovina/Republika Srpska

Štampa: Nezavisne novine, Banja Luka

Alumni

Riječ redakcije

Dragi studenti, profesori i svi čitaoci časopisa *Alumni*, ovo je peto po redu, ali i prvo izdanje časopisa *Alumni* u 2008 godini. U radnom duhu pred početak novog semestra školske 2007/2008 godine, te i zvanično u novim i po evropskim standardima uređenim prostorijama Univerziteta „Apeiron“ pozdravljamo Vas, uz nadu i stremljenje da će svaki sljedeći broj *Alumnija* biti bolji od prethodnog i da ćete na ovim stranicama naći za sebe uvijek ponešto interesantno.

Želimo Vam uspješan novi semestar!

Budite uvijek nasmijani i smjeli!

Sadržaj

5
19
Da li je bolje biti pametnjaković ili pametan?

12

14

29
Šta je to što nas uistinu čini srećnima?

24

7
20
Usijane laboratorije u Estoniji

13

17

31
Ugrožavanje životne sredine - I dio

26

22
Veliki uspjeh za Apple a pad za Microsoft

34
Branko Čopić

27

11

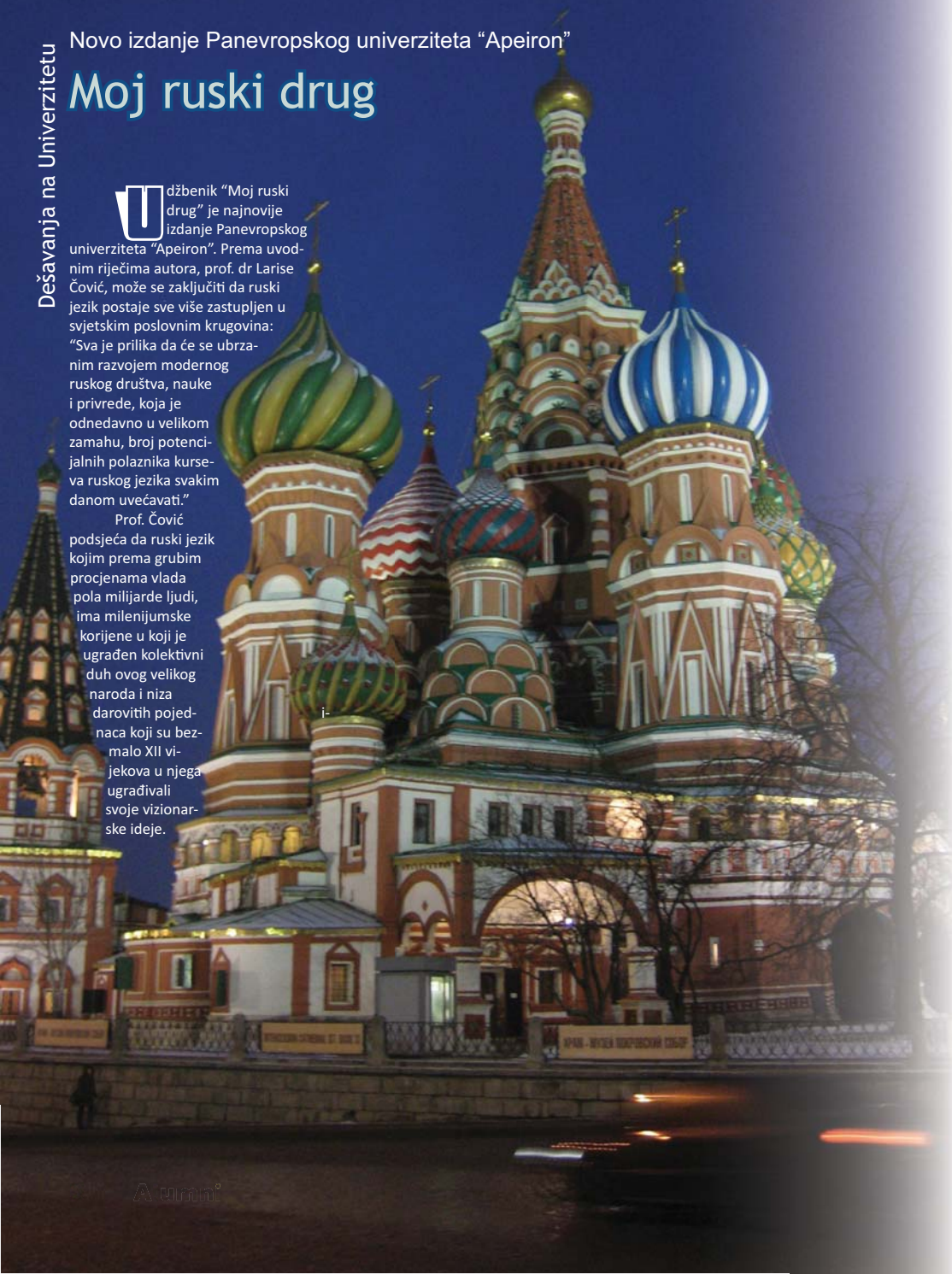
31

Novo izdanje Panevropskog univerziteta "Apeiron"

Moj ruski drug

Udžbenik "Moj ruski drug" je najnovije izdanje Panevropskog univerziteta "Apeiron". Prema uvodnim riječima autora, prof. dr. Larise Čović, može se zaključiti da ruski jezik postaje sve više zastupljen u svjetskim poslovnim krugovima: "Sva je prilika da će se ubrzanom razvojem modernog ruskog društva, nauke i privrede, koja je odnedavno u velikom zamahu, broj potencijalnih polaznika kurseva ruskog jezika svakim danom uvećavati."

Prof. Čović podsjeća da ruski jezik kojim prema grubim procjenama vlada pola milijarde ljudi, ima milenijumske korijene u koji je ugrađen kolektivni duh ovog velikog naroda i niza darovitih pojednaca koji su bezmalo XII vijekova u njega ugrađivali svoje vizionarske ideje.

Svečano otvaranje nove zgrade Panevropskog univerziteta "Apeiron"

"APEIRON" U NOVOM RUHU

"Ne dijelim fakultete na javne i privatne već na dobre i one koji to nisu. Ovaj Univerzitet sigurno spada u te dobre i ovom zgradom je to i dokazao", istakao je ministar prosvjete i kulture Anton Kasipović, prilikom svečanog otvaranja nove zgrade Panevropskog univerziteta "Apeiron"

Pripremili: Sanja Dojčinović, Mirjana Kuzmanović

Nova zgrada Panevropskog univerziteta "Apeiron", koja se nalazi u sklopu univerzitetskog kampusa u ulici Pere Krece br. 13 u Banjoj Luci, svečano je otvorena u 15. februara ove godine.

Tačno u podne ministar prosvjete i kulture Anton Kasipović je presjecanjem vrpce otvorio novu zgradu Univerziteta "Apeiron". Otvaranju je prisustvovao veliki broj zvanica iz političko-kulturnog života, profesora, studenata i zaposlenih

na Univerzitetu. Nakon svečanog čina presjecanja vrpce ministar je poželio sve najbolje u daljem radu ove visokoškolske ustanove. Ministar Kasipović je naglasio da je Univerzitet "Apeiron" jedan od vodećih privatnih Univerziteta koji se po

svim svojim kvalitetima, prostorom, nastavnom kadrom i samim izvođenjem nastave, bitno razlikuje od ostalih privatnih fakulteta i univerziteta te da se s pravom može reći da je u istom rangu sa državnim Univerzitetom.

Gostima se obratio i rektor Univerziteta prof. dr Dragan Danelišen, koji je svim prisutnim poželio dobrodošlicu i podsjetio na to koliko je truda i rada u proteklom godinama bilo neophodno da bi se danas postigli ovakvi rezultati, te upoznao sa budućim planovima razvoja Univerziteta. Po završetku for-

malnog dijela otvaranja svi prisutni su uz koktel uživali u muzici mladog muzičara Igora Vukojevića. Takođe, svi prisutni su imali priliku da obiđu prostorije Univerziteta u čijem se sklopu nalaze učionice, sale, amfiteatar, informatički kabineti, biblioteka, fiskulturna i fitnes dvorana, kafeterija, štamparija i sala za odmor.

Sve učionice opremljene su plazma monitorima, projektorima i tablama kako bi se studentima ostvarili evropski standardi izvođenja nastave. U sklopu univerzitetskog kampusa nalaze se i tereni za sportske aktivnosti, i prostor za odmor.

Nova generacija postdiplomskog studija

Magistarski studiji na svim fakultetima Panevropskog univerziteta "APEIRON"

Postdiplomski studij se organizuje i izvodi kroz nastavu i naučno-istraživački rad po ECTS bodovnom sistemu i trajeće četiri semestra u toku dvogodišnjeg magistarskog programa iz oblasti ekonomije, prava, informatike, medicine i sporta.

Piše: Jelena Davidović

Svečani početak postdiplomskih i doktorskih studija na Panevropskom univerzitetu "APEIRON" za školsku 2007/08 godinu obilježen je podjelom indeksa u prostorijama Univerziteta. Studiji se organizuje u

oblasti ekonomije, bankarstva, finansija, menadžmenta, prava, informatike, medicine i sporta na svih pet fakulteta, iz naučnih oblasti koje se izučavaju kao matične naučne discipline. Osnovni cilj studija je vrhunsko obrazovanje mladih ljudi i stručnjaka sa adekvatnim

profesionalnim isustvom, koji će moći da u budućnosti stečena znanja šire u područjima svoje specijalnosti. Namijenjen je diplomiranim studentima, ambicioznim mladim ljudima, kao i stručnjacima s radnim iskustvom koji su na temelju svojih kvaliteta postali

menadžeri.

Predsjednik Nastavno-naučnog vijeća postdiplomskih i doktorskih studija akademik **dr Rajko Kuzmanović** ističe da su studiji sadržajno atraktivni, moderno utemeljeni i da imaju tendenciju širenja. Republika Srpska i BiH imaju potrebu za menadžerima i stručnjacima koji su sposobni da odgovore na mnoga pitanja održivog razvoja. Studij će im omogućiti interdisciplinarno sticanje znanja i vještina koje će se moći primijeniti u biznisu i privredi, državnom i nevladinom sektoru.

Prema riječima **prof. dr Esada Jakupovića**, potpredsjednika Nastavno-naučnog vijeća postdiplomskih i doktorskih studija, za napredovanje i uspješno poslovanje danas je nužno da se profesionalno iskustvo nadogradi neophodnim kompetencijama i vještinama kako bi se naši kadrovi mogli ravnopravno uključiti u tržište rada EU.

U implementaciji studija primijenjuju se bolonjski standardi, te evropska dimenzija visokog obrazovan-

ja, nastava se izvodi u tri semestra, a usmeni ispit se polaže nakon odslušanog predavanja iz svakog pojedinog predmeta. U četvrtom semestru od studenata se zahtijeva da napišu magistarski rad i odbrane rad pred komisijom. Za pripremu rada studenti će imati na raspolaganju mentorske i individualne konsultacije, te dodatnu literaturu.

Studentski laboratorij na "Apeironu"

"Apeiron" budućem kadru stvorio sve uslove za rad, za izvođenje stručne studentske prakse u vlastitim laboratorijima

Vrata Evrope i svijeta širom su vam otvorena, samo treba da prođete kroz njih, mi ćemo vam pokazati gdje se ona nalaze.

Kada fakultet na kojem studirate ulaže sva sredstva da kadru koji školuje stvori uslove da stručnu studentsku praksu održava u vlastitim laboratorijima (anatomija, fiziologija, hemija i biogemija), učini to da se student u nekoj Bosni i Hercegovini, Republici Srpskoj nađe u evropski opremljenoj laboratoriji i tim stvori sebi uslove da njegova diploma bude prihvaćena ne samo u regionu i u Evropi već i u svijetu. Ovako rečeno zvuči nestvarno,

jer fakulteti koji datiraju još od prije dvadesetak, tridesetak godina nisu stekli ovakve uslove za rad.

Obrazovanje po najsvremenijim standardima više nije luksuz, nego potreba, a ulaganje u sopstveno usavršavanje najbolja je investicija. Univerzitet "Apeiron", čiji je sastavni dio i Fakultet zdravstvene njege, omogućavaju vam da investirate u svoju budućnost. Polaganje ispita biće vam zadovoljstvo a ne još jedna stresna situacija, zadovoljstvo

da će student poželjeti da ne propusti nijedno predavanje, pa ni vježbe u ovakvim laboratorijima.

Nastavni kadar i način komunikacije će vam dokazati da niste samo "student" koji svoj studentski rad obavlja zbog potpisa profesora, već iz razloga što želi da vrijeme provedeno u laboratorijama Univerziteta bude vrijeme učenja i sticanja praktičnih znanja koje će mu koristiti u poslu kojim će se baviti u budućnosti. Vrata Evrope i svijeta

širom su vam otvorena, samo treba da prođete kroz njih, mi ćemo vam pokazati gdje se ona nalaze.

Biblioteka

Na Panevropskom univerzitetu "Apeiron" počela je sa radom savremeno opremljena biblioteka. U njoj studenti, osim što imaju mogućnost da iznajme stručnu i opštu literaturu takođe mogu da izučavaju svoju ili bibliotečku građu. Pored velikog fonda knjiga i časopisa u štampanoj i elektronskoj formi, u biblioteci se nalazi i devet računara povezanih na mrežu svih mreža. Time je studentima Univerziteta omogućen pristup svim svjetskim informacijama i referencama.

Prof. dr sc. med. Vujadin Tatić na Panevropskom univerzitetu "Apeiron"

Veliki koraci Fakulteta zdravstvene njege

Da saradnju naše zemlje sa prijateljskom Srbijom ne obilježavaju samo jaki diplomatski i ekonomski odnosi, svjedoči i nedavno gostovanje uvaženog profesora patologije dr sc. med. Vujadina Tatića

Pripremio: Davor Karać

Na našem univerzitetu svoje znanje prenosio je na studente zdravstvene njege uvaženi profesor iz Beograda, koji iza sebe ima dugogodišnje iskustvo na Vojno-medicinskom centru, Kliničkom centru i Medicinskom fakultetu u Beogradu, kao i stručno usavršavanje u inostranstvu. Studenti Fakulteta zdravstvene njege, koji čine tri smjera fizioterapija, sestrinstvo i sanitarni inženjering kroz dva mjeseca druženja sa profesorom, bili su u prilici usavršiti svoje znanje iz predmeta opšta patologija.

Takođe je bila organizovana i praktična nastava koju je vodio doc. dr Radoslav Gajanin u prostorijama Kliničkog centra Banja Luka, gdje su studenti bili upoznati sa radom na mikroskopima i biopsijom organa. Za dolazak uvaženog profesora iz Beograda, kao i samu organizaciju predmeta opšta patologija, zaslužan je dekan Fakulteta zdravstvene njege dr Risto Kozomora. Ovo smatramo velikim korakom našeg fakulteta, koji će našem društvu davati visoko obrazovane kadrove, koji će svojim znanjem pospješiti naše zdravstvo i uljepšati sliku o svom zvanju i našem fakultetu.

Studenti Fakulteta sportskog menadžmenta vratili su se sa olimpijske ljepotice nakon uspješno obavljenih aktivnosti na snijegu.

Uspješan povratak sa Jahorine

Nakon deset dana boravka na prekrasnoj snježnoj Jahorini studenti su se vratili sa novim i predivnim iskustvima sticanja znanja van učionica, sticanja novih poznanstava i druženja uz pjesmu i smijeh.

Đušan Stranatić

Ikako 80 studenata III godine Fakulteta sportskog menadžmenta iz svih krajeva BiH boravilo je deset dana na našoj olimpijskoj ljepotici Jahorini. Studenti su bili smješteni u hotelu i bili su podijeljeni u deset grupa. Zahvaljujući prof. Milovanu Bratiću koji je bio zadužen za teoretski i praktičan dio skijanja, već nakon četvrtog dana i oni studenti koji do tada nisu skijali, uspjeli su da savladaju osnove ovog zimskog sporta i mogli su da prate praktičnu nastavu. Zahvaljujući ozbiljnosti studenata i profesora, tokom ovih deset predivnih dana učenja i druženja nije bilo nikakvih problema niti povreda, rekao je dekan Fakulteta sportskog menadžmenta Vi-dosav Lolić koji je bio koordinator ovih aktivnosti.

Inače, na Fakultetu sportskog menadžmenta u sklopu predmenta **aktivnosti u prirodi** u zimskom periodu studenti su obavezni da odrade praktičan dio ispita koji podrazumijeva sportove na snijegu na osnovu koga

izrađuju seminarski rad i nakon čega izlaze na teoretski dio ispita. Za vrijeme aktivnosti na snijegu studenti su imali obaveze pet do osam sati dnevno, a šest profesora i dva instruktora su im bili dostupni 24 časa na dan. Nakon deset dana boravka na prekrasnoj snježnoj Jahorini studenti su se vratili sa novim i predivnim iskustvima sticanja znanja van učionica, sticanja novih poznanstava i druženja uz pjesmu i smijeh.

Poslije ovog predivnog iskustva, većina studenata je uspješno položila ovaj ispit što im još više uljepšava sjećanje na ovo nezaboravno iskustvo.

Turnir u malom fudbalu „BORIK 2008”

Univerzitet "Apeiron" osvojio prvo mjesto u kategoriji fakulteta

Pise: Bojan Aleksić

U Sportskoj dvorani „Borik”, u januaru 2008. godine, dodijeljena je diploma Panevropskom univerzitetu "Apeiron" za osvojeno prvo mjesto u kategoriji fakulteta.

U polufinalu ekipa Panevropskog univerziteta "Apeiron" je igrala sa ekipom Poljoprivrednog fakulteta koju je pobijedila rezultatom 2:1, dok je u

finalu igrala sa ekipom Ekonomskog fakulteta i pobijedila rezultatom 5:3. Time je ostvarena zaslužena pobjeda Univerziteta "Apeiron" i osvajanje turnira u malom fudbalu u kategoriji fakulteta u Sportskoj dvorani „Borik”.

„1244 Respect“

Studenti poručili: Imamo sve elemente države!

Proglašena Nezavisna studentska republika

Tekst: Lana Vukčević, student-novinar
Foto: Dušan Stranatić, student-novinar

Dana 22. februara 2008. nije bilo važno da li si student sa privatnog ili javnog univerziteta; da li si sa medicinskog, pravnog, poljoprivrednog ili bilo kojeg drugog fakulteta; da li si student, asistent ili profesor – važno je bilo dati podršku kolegama studentima i profesorima na Kosovu i Metohiji. Važno je bilo uveličati proglašenje Nezavisne studentske republike.

Studentski parlament banjalučkog Univerziteta je, kao parodiju na jednostrano i nelegalno proglašenje nezavisnosti Kosova i Metohije, u Banjoj Luci proglašio Nezavisnu studentsku republiku. Nezavisnost je simbolično proglašena u 12:44 časova u znak protesta zbog kršenja rezolucije Savjeta bezbjednosti

UN 1244, kojom se garantuje državni suverenitet Srbije na Kosovu i Metohiji.

U Deklaraciji nezavisnosti Nezavisne studentske republike, između ostalog se navodi: “Mi, zavisni krojači sopstvene sreće, ovim aktom proglašavamo Nezavisnu studentsku republiku kao slobodnu i suverenu državu. Ova deklaracija je rezultat naših višegodišnjih maštanja i kao takva predstavlja legitimno ostvarenje naših snova.”

Studentski parlament je organizovao i humanitarnu akciju, gdje su svi koji su kupili “bedž” sa simboličnim natpisom 1244 RESPECT, dali svoj skromni doprinos kako bi se prikupila novčana sredstva i na taj način pomogli svojim kolegama na Kosovu i Metohiji.

Kako smo od organizatora ove akcije saznali, prikupljena novčana sredstva će, u zavisnosti od dogovora sa kolegama iz Kosovske Mitrovice, biti ili poslana na Kosovo ili će studentima sa Kosova i Metohije tim sredstvima biti obezbijeđeni uslovi (stanovanje, hrana, prisustvovanje predavanjima i polaganje ispita) da provedu bar jedan semestar na Univerzitetu u Banjoj Luci.

Proglašenju nezavisne Studentske republike, prisustvovao je veliki broj studenata, profesori, rektor Univerziteta u Banjoj Luci Stanko Stanić. Kao što je i uobičajeno kod proglašenja nezavisnosti republike, pa tako i nezavisne Studentske republike, upriličen je i zabavno-kulturni program. Svoju podršku studentima na Kosovu i Metohiji su dali i članovi grupa “Balkan Ekspres” i “Neverne bebe”

Svoj komentar su dali rektor Stanko Stanić, vođa grupe “Neverne bebe” Milan Đurđević i narodni poslanik u Narodnoj skupštini Republike Srpske Srđan Mazalica.

Stanko Stanić, rektor Univerziteta u Banjoj Luci

Alumni: Vaš komentar na proglašenje Nezavisne studentske republike?

Stanko Stanić: Drago mi je što su studenti našeg univerziteta bili prvi koji su organizovali i iskazali svoj protest zbog ovog što se dešava ovih dana. Nažalost ovih dana se dešava teror

prava sile u odnosu na međunarodno pravo, odnosno dešava se uslovno govoreći pobjeda zla nad dobrom ili pobjeda nepravde nad pravdom, ali ako se tako nešto dešava istorijski je dokazano da to ipak ne može dugo da traje, odnosno neće biti dugovječno. Doći će brzo trenutak kad će oni pravi biti pobjednici, pobijediće pravda, pobijediće međunarodno pravo nad pravom zla. Ono što mi je posebno drago što je i prvi skup koji su organizovali studenti Univerziteta u Banjoj Luci i drugi koji je organizovan u klubu Studentskog centra i ovaj treći, protekli zaista dostojanstveno i sa kojim sa našeg univerziteta ide poruka svijetu, poruka mira i tolerancije i zahtijeva da se sve što je spor među ljudima i državama riješava razgovorima, pregovorima i diplomatijom. Diplomacija je oružje koje donosi dobro svima. Naša je poruka da se ni u kom slučaju ne desi ono što se već dešava među protestantima, a to je ispoljavanje rušilačke energije, jer to je zaista nešto što može biti svima nama od velike štete, jer došlo je vrijeme građenja i razvoja, odavno je prošlo vrijeme rušenja, odnosno destrukcije. Ovaj čin kojim danas prisustvujemo je čin svečanog proglašenja Nezavisne studentske republike, gdje proglašenje nezavisnosti neće sigurno nijedna država osporiti, odnose koji su svi dobronamjerni, a mi hoćemo vjerovati da su svi u svijetu dobronamjerni - priznati istog momenta.

Alumni: Da li ste kontaktirali sa kolegama iz Kosovske Mitrovice?

Stanko Stanić: Kolege sa Univerziteta u Prištini, sa privremenim sjedištem u Kosovskoj Mitrovici, upoznati su, pogotovo naš Studentski parlament je u skoro stalnom kontaktu sa Studentskim parlamentom u Kosovskoj Mitrovici. Naravno da im je drago što se ovo ovde dešava, naravno da će im biti utoliko draže ukoliko nastavimo sa dostojanstvenim izražavanjem našeg neslaganja sa onim što jedan dio međunarodne zajednice radi, prije svega našem narodu na Kosmetu. Profesori našeg univerziteta, odnosno mi u rukovodstvu Univerziteta u Banjoj Luci

smo takođe u kontaktu sa rukovodstvom Univerziteta u Kosovskoj Mitrovici i izražavamo im podršku. Naša najbolja podrška biće u smislu da ako oni žele, naši profesori će dole dolaziti da drže predavanja bez ikakve nadoknade za naš narod, odnosno za našu omladinu.

Alumni: Kako se osjećate kao nacionalna manjina?

Stanko Stanić: Nisam nacionalna manjina zato što živim u ovoj Nezavisnoj studentskoj republici, ja sam građanin, državljanin ove republike, prema tome nisam manjina. Svako, bez obzira bio manjina ili većina u ovoj Nezavisnoj studentskoj republici na svom je terenu, na svojoj zemlji.

Srđan Mazalica, narodni poslanik u Narodnoj skupštini Republike Srpske

Alumni: Koja je Vaša poruka, kao studenta – postdiplomca i ujedno kao najmlađeg poslanika iz Banje Luke u Narodnoj skupštini Republike Srpske, kolegama studentima na Kosovu i Metohiji?

Srđan Mazalica: Moja poruka studentima je da me jako raduje da na jedan ovakav način pokazuju međunarodnoj zajednici da je pogriješila vezano za kršenje međunarodnog prava jednostranim priznavanjem Kosova i Metohije i da

je ovo najbolji način da studenti našeg univerziteta pokažu pravu sliku svijetu, te da pokažu svoje neslaganje sa ovim kršenjem međunarodnog prava. Studentima na Kosovu želimo da poručim da grade svoju budućnost na Kosovu, da će studenti iz Republike Srpske maksimalno da im pomognu. Želimo da im poručimo da Kosovo i Metohija nikad neće biti nezavisno sa stanovišta međunarodnog prava i da ćemo tu borbu zajedno podnijeti, bićemo uporni i istrajni. Danas ima mnogo mladih poslanika u Narodnoj skupštini Republike Srpske, vezano za sve inicijative mi smo otvoreni i želimo na neki način da doprinesemo boljem položaju studenata. Kao što smo našim amandmanom u prethodnom budžetu povećali stipendije, sad želimo da uradimo jedan bolji pravilnik o dodjeljivanju stipendija, da poboljšamo studentski standard.

Milan Đurđević, „Neverne bebe“

Alumni: Došli ste da na ovaj način date podršku studentima i profesorima na Kosovu i Metohiji. Šta im želite poručiti?

Milan Đurđević: Svi smo mi dio jedne ogromne manipulacije i svako treba da pokaže svoju vrstu revolta i da se bori za nešto što ima smisla. Sama činjenica da moramo da pronađemo smisao u svom odnosu prema stvarnosti koja je ovako nakaradna. Ovo što vi radite, to je apsolutno karikiranje svega što oni rade i treba im poslati takvu poruku. To je predivno iz razloga što treba da vide da mi možemo biti i duhovitiji i pametniji i ljepši i mlađi od njih i da smo ih apsolutno prozreli i da nam je jasno. Samo da nam oni ne objašnjavaju da je to u našem interesu. Teško onom koga Amerika čuva i koga Amerika

spašava, a oni pokušavaju da nas čuvaju od nas samih. Neka hvala, ipak smo mi dovoljno civilizovan narod da imamo tu vrstu duha i tu vrstu unutrašnje ljepote da možemo da se radujemo i uživamo u nekim stvarima koje nama prijaju, ne moraju oni da nam prave svoj sistem vrijednosti i svoju kulturu i svoj materijalistički svijet. Ne treba nam to, dovoljna nam je naša duhovnost da bi nam bilo dobro.

„Kako nezavisnost predstavlja veliku obavezu i odgovornost, pozivamo sve prijateljske zemlje, posebno one koje po već odavno utvrđenim kriterijumima spadaju u red velesila, da nas podrže i priznaju, a mi ćemo im se odužiti i biti im vječno zahvalni, jer bez njih naša maštanja nikada ne bi postala stvarnost.“ (dio iz Deklaracije nezavisnosti Nezavisne studentske republike).

Čovjek je pismen ako čita i piše, računa i koristi računar u svom svakodnevnom životu.

Uspostavljanje informacionog društva mijenja i definiciju pismenosti

Jedan od osnovnih principa koji je bio zvijezda vodilja pri osnivanju Fakulteta poslovne informatike (FPI) je razvoj kadrovskih resursa kroz obrazovanje i obuku za korišćenje informaciono-komunikacionih tehnologija.

Piše: Dušan Stranatić

U vremenu procesa globalne transformacije industrijskog društva u informaiono društvo u kojem su ekonomski i kulturni životi vezani za informaciono komunikacione tehnologije Fakultet poslovne informatike zauzima svoje prepoznatljivo značajno mjesto.

„Ubrzani razvoj telekomunikacija, masovnih medija i informacionih tehnologija svakodnevno stvaraju nove proizvode i usluge te omogućavaju nove načine poslovanja i življenja. Povećavaju se ekonomske, društvene i profesionalne mogućnosti, stvaraju se nova konkurentna tržišta otvorena i za strana ulaganja. Ovaj dinamičan proces najavljuje suštinske promjene u svakodnevnom životu, svijet je u centru, možda i najveće revolucije koja se dešava ljudskom rodu.“ – kaže za *Alumni* dr Gordana Radić, doskorašnja direktorica Fakulteta poslovne informatike i dodaje da se prelazak u informaciono društvo, zasniva na obrascu koji

donosi duboke promjene u svijetu u kojem živimo. Ova transformacija je prvenstveno upravljana novim načinom kreiranja i izdavanja informacija pomoću digitalnih tehnologija.

Potencijal informacionog društva omogućava postizanje veće konkurentnosti, efikasnosti i produktivnosti u ekonomiji i što je izuzetno važno i humaniji život.

Osnova za razvoj informacionog društva je definisanje državne e-strategije, uvođenje informaciono-komunikacionih tehnologija u sve segmente društva zasnovanog na osnovnim principima.

Jedan od principa je i razvoj kadrovskih resursa kroz obrazovanje i obuku za korištenje informaciono-komunikacionih tehnologija. On je bio zvijezda vodilja pri osnivanju Fakulteta poslovne informatike.

Uspostavljanje informacionog društva mijenja i definiciju pismenosti. Sada možemo reći da je čovjek pismen

ako čita i piše, računa i koristi računar u svom svakodnevnom životu.

„Problem pismenosti u savremenom obrazovnom sistemu se ne rješava uvođenjem informatike kao predmeta u nastavni plan u osnovnim i srednjim školama, već informatizacijom cjelokupnog nastavnog procesa.“ – zaključuje dr Radić.

Ona kaže da su se za početak u ovaj proces uključili osnivanjem Fakulteta poslovne informatike. Fakultet obavlja osnovne akademske studije prvog ciklusa, specijalističke i magistarske studije drugog ciklusa, doktorske studije trećeg ciklusa, programe cjeloživotnog učenja, odnosno stalno stručno osposobljavanje i usavršavanje.

Fakultet poslovne informatike obavlja redovne i studije učenja na daljinu. Na fakultetu postoje dvije studijske grupe, poslovna informatika i nastavnička informatika na kojim trenutno studira 165 studenata. Nakon završetka prvog ciklusa akademskih studija studenti stiču zvanja diplomirani

menadžer informacionih tehnologija i diplomirani profesor informatike.

Ona ističe da je Fakultet poslovne informatike jedinstven fakultet u BiH, i kao osnivač i član Panevropskog univerziteta „APEIRON“ nudi novi vid obrazovanja u oblasti u kojoj raste potražnja za profesorima informatike i menadžerima informacionih tehnologija.

Savremeni poslovni objekat univerziteta „APEIRON“ na adresi Pere Krece 13 Banja Luka, opremljen je savremenom računarskom, video, telekomunikacionom i audio opremom. Fakultet poslovne informatike (College of IT Management) je samostalna obrazovno-naučna ustanova koja djeluje na principu partnerstva javnog i privatnog sektora.

Fakultet u svojim normativnim aktima i praksi primijenjuje savremena rješenja u skladu sa reformom visokog obrazovanja stimulisanim Bolonjskom deklaracijom i savremenom praksom visokoškolskih institucija u svijetu. Uvedena je bolonjska metrika, jedinstveno vrednovanje opterećenja studenata izraženo u ECTS (European Credit Transfer System) bodovima.

„Univerzitet „APEIRON“ će težiti da promovise standarde koji će podržati

<p>Implementacija IBM WebSphere Portal Express Planirati i provesti instalaciju i konfiguraciju IBM WebSphere Portal Express aplikacije. Analizirati i izabrati HW/SW platformu, izvršiti instalaciju i konfiguraciju platforme i portala, podesiti sigurnost. Kreirati primjer sadržaja. Pripremiti za integraciju sa ostalim IBM proizvodima (DB2, Lotus).</p>	<p>1 – 2 osobe Do 160 sati ukupno</p>	<p>Portali, OS, RDB, komunikacija, sigurnost</p>
<p>Distance Learning Analizirati i opisati mogućnosti softverske podrške za učenja na daljinu. Izabrati jedno rješenje i izraditi detaljniju analizu mogućnosti. Po mogućnosti uspostaviti testno okruženje.</p>	<p>1 – 2 osobe Do 120 sati ukupno</p>	<p>Distance Learning, metodologija</p>

mobilitnost studenata. Mobilnost studenata, kao jedan od načela Bolonjskog procesa, može se ispuniti ukoliko se ispune i druga postavljena načela, osiguran sistem kvaliteta, uspostavljeni ciklusi studiranja i priznavanja kvalifikacija a pre svega uspostavljen sistem prenosa bodova (ECTS). Sva ova načela su međusobno povezana i uslovljena jedno drugim.“ – kaže dr Radić.

Nastavno osoblje fakulteta čine profesori koji su u svojim naučnim oblastima priznati eksperti u zemlji i regionu. Svoje stručno znanje uspješno prenose studentima i motivišu ih da dalje proširuju svoja saznanja iz pojedinih naučnih oblasti.

Za mišljenje o situaciji u visokom obrazovanju ona kaže da se rejting visokoškolskih ustanova mjeri sa više pokazatelja od kojih je veoma značajna brzina zapošljavanja i plata koju njeni diplomci ostvaruju na tržištu rada.

Na pitanje obezbjeđivanja prakse za studente FPI, dr Radić kaže da je ugovorom o saradnji firma DataLab iz Sarajeva kao firma kćerka slovenačkog preduzeća DataLab d.d. donirala licence PANTHEON-a, ERP (Enterprise Resource Planning) sistema, u obrazovne svrhe.

Ona takođe ističe da preduzeće

COMPUTING systems d.o.o. iz Banja Luke kroz svoju saradnju sa univerzitetima želi da omogući kako studentima tako i profesorima da se upoznaju sa hardverskim i softverskim rješenjima koja nudi poznata multinacionalna kompanija IBM.

Dr Gordana Radić rođena je u Beogradu. Osnovnu školu završila je u Nišu, a srednju tehničku u Banja Luci. Studije na Elektrotehničkom fakultetu završila je u Banja Luci. Magistrirala je 1984. godine na Centru za multidisciplinarnu studije Sveučilišta u Zagrebu, a na Panevropskom univerzitetu „Apeiron“ u Banja Luci odbranila doktorsku disertaciju i dobila zvanje doktora tehničkih nauka, oblast informatika.

Dr Gordana Radić posjeduje sertifikate Svjetske banke i UNDP-a za međunarodne principe i standarde za nabavku IT roba, usluga i konsultanata, menadžment obuke u ILO centru u Torinu i Projekt menadžment obuku u System centru u Montrealu.

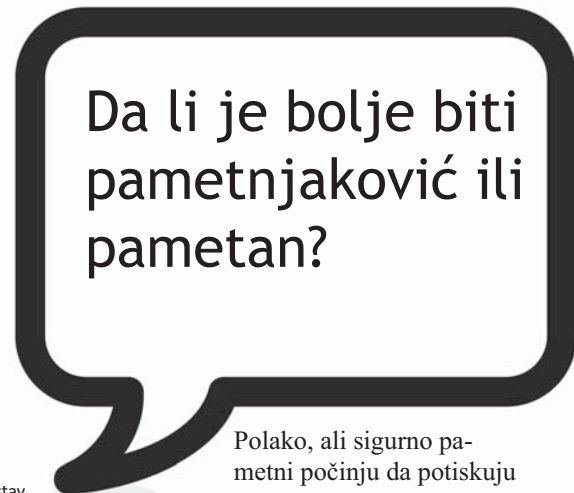
Zaposlila se u Intertade-u, predstavništvo IBM Ljubljana, kao IBM sistem inženjer za IBM produkte i kao instruktorka IBM školskom centru u Radovljici. U IBM centru za razvoj programske opreme CZRPO radila na razvoju sistemske programske opreme VESNA i VIVA komunikacionu sistemsku podršku i aplikativne programske opreme za IBM računare.

Dr Gordana Radić je suosnivač firme ABAK d.o.o., i od 1992. do jula 1997. godine radila je kao samostalni projektant. Radila je i na pripremi priručnika za školu računara i kao njen predavač. U Elektrokrajini Banja Luka je radila kao rukovodilac i sistem inženjer za tehnički informacioni sistem TIS od 1997. do 2000. godine.

Od oktobra 2000. godine do aprila 2005. godine radila je kao vođa projekta Svjetske banke Informacioni sistem upravljanja u obrazovanju (EMIS – Education Management Information System). Kao konsultant Svjetske banke dr Gordana Radić radila je u pripremi projekta Informacioni sistem u obrazovanju za Ministarstvo prosvjete Republike Srbije.

Dr Gordana Radić od 2005. godine radi na Fakultetu poslovne informatike Univerziteta „Apeiron“, Banja Luka.

„Pravi se budala, lakše ćeš proći u životu“

Lana Vukčević, stav

Da li je bolje biti pametnjaković ili pametan?

Polako, ali sigurno pametni počinju da potiskuju pametnjakoviće

Roliko je teško biti iznad prosjeka? Da li ste se našli nekad u situaciji da ste najbolji u nečemu, primjera radi – po inteligenciji? Sve možete biti, ali najpametniji nikako. To se nikome ne preporučuje. Često će vas savjetovati: „Pravi se budala, lakše ćeš proći u životu“. A šta je sa onim „pravim budalama“? Kako tek oni dobro „prolaze u životu“.

U medijima su više zastupljeni nepismeni, nekulturni i neobrazovani ljudi. Prosto – ljudima je zanimljivije slušati o ljudima koji nisu završili nikakve škole i njihov intelekt je na veoma niskom nivou, a „uspjeli su u životu“. Pa, baš me zanima na koji način su to uspjeli. Nesumnjivo je da su se namučili. Ili možda nisu? Narodski rečeno: „Imali su više sreće, nego pameti“. Naravno, ovakvih primjera ima mnogo. Gdje god se okrenete vidjećete naše istaknute političare kako se ponašaju kao malograđani, vidjećete ličnosti iz svijeta filma i muzike u tre-

nutku konzumiranja alkohola i droge, sportiste ćete vidjeti u situacijama kakve ne biste mogli ni da zamislite... Sve su to naši „uzori“.

Polako, ali sigurno pametni počinju da potiskuju pametnjakoviće, zauzimajući važno mjesto u društvu. Neće proći još mnogo vremena kad će mladi, obrazovani i kvalitetni ljudi početi dobijati šansu prije svih ostalih (kumova, poznanika, rodbine, itd). Državni zvaničnici, poslodavci i drugi prepoznaju kvalitet i shvatiće koliko su „išli u minus“ zapošljavajući neadekvatne kadrove. Naše „snage“ neće odlaziti u inostranstvo da bi bili poštovani od strane kolega i struke. Neće više naš glavni izvozni proizvod biti ljudski potencijal. Postavlja se još jedno važno pitanje: Šta raditi i kako se ponašati dok to „pravo“ vrijeme ne dođe? Da li treba poslušati savjet i „praviti se budala“ ili kontrirati svima? Dokazati pametnjakovićima da još treba puno knjiga da pročitaju da bi mogli da pariraju pametnim?

Mnogo pitanja, ali pravog odgovora nema. Kao i u svim ostalim situacijama u životu, tako i po ovom pitanju se moramo prilagoditi. Ne moramo i sami postati pametnjakovići, nego jednostavno navesti ih da misle da su u pravu i da se u potpunosti slažemo sa njima, a i dalje raditi po svome. Ponovo, trebamo biti pametni. Koliko god ovo bilo zamarajuće, jer priznaćete da nije jednostavno svaki dan se nositi sa „hrpom“ pametnjakovića, možete to shvatiti kao neku vrstu izazova ili igre. Čisto da vježbate svoje moždane vijuge. Moguće je i da se pri tom zabavite, jer sigurno neće nigdje naići na toliku količinu „samopouzdanja – ja sam najpametniji“ kao kod pametnjakovića. Još samo sačekajte da krenu dokazivati koliko su „pametni“.

Moj prijedlog je da se opustite i polako, korak po korak, sklanjate te pametnjakoviće iz svoje okoline. Na kulturn način in svaki dan pokazujte koliko su loši. Možda će se među njima naći i po neki pametan, pa će sam shvatiti koliko ima nedostataka i povuće se bez prevelike buke. Srećno!

Usijane laboratorije u Estoniji

Estonija će uskoro postati test područje za evropsku internet sigurnost i e-government. Ali i za sajber rat.

Pripremila: Slađana Popović

„Estonijski stručnjaci pozivaju nas da se probudimo“, izjavio je visoki zapovjednik NATO-a za Evropu Džon Kredok, za vrijeme svoje oktobarske posjete Talinu u Estoniji.

Estonijski grad Talin je, prema njegovom mišljenju optimalno mjesto za lociranje NATO-vog odbrambenog centra protiv napada sa Interneta. Od 2008. u Talinu bi internet eksperti iz najmanje šest zemalja članica NATO-a, zajedno sa estonskim kolegama trebali početi sa razvijanjem posebne strategije za odbranu u slučaju hakerskih napada.

Estonija? Zapaćate se mnogi. Državica na krajnjem sjeveru Evropske unije koja ima svega 1,3 miliona stanovnika i 5.000 vojnika? Pa, da, baš ta Estonija. Naime odluka NATO-a nije bila baš slučajna. Upravo Estonija nudi internet ekspertize kao nijedna druga evropska zemlja. Tamo se nalaze prave male radionice za sve vidove digitalnih inovacija. Skandinavske IT-kompanije testiraju svoje proizvode u Estoniji prije

nego što ih lansiraju na svoje tržište. Softverska kuća SKYPE je u Talinu razvila najuspješniji Online-Telephone-Software na svijetu. A od strane estonskih banaka zamišljene

e-banking funkcije postale su uzor svim evropskim bankarskim kućama koje su svoje usluge proširile i na on-line područje.

Da je Estonija daleko odmakla u oblasti noviteta i inovacija daje se lako zaključiti. Ali još interesantnije je što ta mala država primjenjuje inovacije daleko ranije, jednostavnije i sa ogromnim odobravanjem i uspjehom nego ostale evropske zemlje. Tako je u Estoniji na prethodnim parlamentarnim izborima 30.000 Estonaca obavilo glasanje putem e-votinga.

Estoniski ministri održavaju konferencije skoro bez fizički prisutnih bilježnica, registara i dokumenata. Sve izmjene u zakonima se daju vidjeti na monitorima, a fotokopir mašine već odavno nema u birou predsjednika vlade Andrusa Ansipa.

Multifunkcionalne identifikacione kartice

Svakodnevnicu Estonije se već duže vrijeme odvija na nivou sajberspejsa. Sav alat koji je pri tome potreban je ID-Card. Mala karta veličine obične kreditne kartice je praktično bezgranično upotrebljiva i odlično zaštićena od zloupotrebe. Ta ista kartica je u stvari jedna multifunkcionalna kartica koja je istovremeno i lična karta, i platna kartica kojom se može platiti karta za prevoz. U slučaju saobraćajne kontrole, policajci karticu jednostavno umetnu u čitač i tako provjere postojeću vozačku i saobraćajnu dozvolu. U slučaju izbora, birači se identifikuju svojom karticom na webu, utipkaju svoj PIN broj i daju svoj glas. Nevjerovatnih 97% svih bankarskih transakcija se obavi putem Interneta, veliki broj njih primjenom ID-karte. Estonci sa svojom karticom osnivaju preduzeća, sklapaju poslovne ugovore bez ikakvih potpisa na papirima.

Do sada su vlasti izdale ukupno milion ovakvih identifikacionih kartica,

od kojih je već 60.000 upotrijebljeno za digitalno potpisivanje. Do kraja 2009. godine, Andres Arma

želi ovaj broj usedmostučiti. „Digitalni potpis je pravovaljan i pravosnažan, a ID-karta je sredstvo pisanja“, izjavio je šef marketinga SK, estonskog centra za certificiranje usluga primjenom ID-karte.

Finansiranje ovog velikog projekta je obezbijeđeno uz pomoć banaka i preduzeća za telekomunikacije. A to je veoma karakteristično za Estoniju, u kojoj je ekonomija pokretačka snaga, a ne država.

U centru samog projekta ID-kartica nalaze se banke. Ukoliko se komitent banke upotrebom kartice registruje na portal najvećeg estonskog finansijskog instituta Hansapank, on može ne samo da provjeri stanje svog računa, obavi razne transakcije i sl., nego i da kontroliše potrošnju kod dobavljača energije, sazna stanje i plati telefonski račun pa čak i dobije informacije o aktuelnom stanju kod poreske uprave. Estoncima uopšte nije neprijatno što njihove banke imaju moć nad informacijama, pa Hansapank, tzv. ćerka švedske banke Swedbank ima odriježene ruke da pripremi sljedeći stepen evolucije. U buduću bi svi korisnici usluga banke, sve aktuelne promjene vezane za njihov račun mogli dobijati putem sms-a i to u samom trenutku njihovog dešavanja. Cilj ovakve akcije je mnogo više sigurnosti i mobilnosti. A o lančanim koristima da se ne govori. U zemlji u kojoj ima više mobilnih telefona nego stanovnika sigurno će profitirati mnogi proizvođači telefona ali i oni koji su s njima u vezi. Tako će mobilni telefon postati jedna vrsta digitalne lične karte sa svim mogućnostima koje nudi dosadšnja ID-karta. Neki Estonci se šale kako mogu i kuću prodati korišćenjem mobilnog telefona. Da to ipak nije samo šala, govori činjenica da Estonci već uveliko koriste ovaj tehnološki napredak kako bi po odlasku na posao aktivirali i po povratku deaktivirali alarmni sistem na svojoj kući. U slučaju da to uradi neko drugi umjesto vlasnika, vlasnik će odmah biti obaviješten putem mobil-

nog telefona. EMT kompanija mobilne telefonije kreirala je takozvanu crnu kutiju za limuzine poslovnih ljudi. U slučaju otuđenja automobila, sistem šalje vlasniku upozoravajući sms koji ne samo da locira vozilo, nego mu još gasi i motor.

Estonija – zemlja čuda

Oduševljenje Internetom čini ovu zemlju „zemljom čuda“. Evo jednog slučaja koji to potvrđuje. U maju mjesecu ove godine Margus Kolga, šef Odstjela za sigurnost estonskog Ministarstva vanjskih poslova, pokušao je sa računara iz svoje kuće da otvori veb sajt Ministarstva odbrane. Na njegovo zaprepašćenje ekran je postao potpuno taman, pa je pokušao još nekoliko puta, ali bezuspješno, čak i kod pokušaja pristupa stranici ministarstva za koje radi. Kolga je kontaktirao IT serviseru u birou i među prvima saznao da je estonski internet server bombardovan iz sajberspejsa!?!

Bezbroj Denial-of Service Attacks je blokiralo veb sajtove ministarstava, škola, medija, internet provajdera i banaka.

O čemu se zapravo radilo? Riječ je o prvom digitalnom, politički motivisanom napadu na internet infrastrukturu jedne države. Napad su izveli Estonci ruskog porijekla koji su bili bijesni zbog uklanjanja spomenika sovjetskim

vojnima u Talinu. Sve je počelo uličnim nemirima i randalima, a zatim se udar proširio i na Internet. Eksperti su ovaj sajber rat nazvali Web War One i veoma brzo i efikasno odreagovali kako bi odbranili svoju teritoriju. Zahvaljujući ovom slučaju Estonci su uvidjeli da raspolazu sa ogromnom snagom koju treba maksimalno iskoristiti. Jedan od ciljeva je definicija

internet rata i internet terorizma koja bi bila međunarodno važeća. A zatim kažnjavanje svih onih koji imaju bilo kakve veze sa internet terorizmom, isto kao da je u pitanju stvarni teroristički udar u realnom vremenu i prostoru.

Zbog ovakvog iskustva sa tamnom stranom Interneta, te granice sa Rusijom, Estonija je postala veoma interesantna za NATO. Novi sajber odbrambeni centar bi trebao da istražuje, eksperimentiše, izradi odbrambenu doktrinu za veb, pripremi vježbe za internacionalni sajber rat te obuču kadar iz zemalja članica.

Ali ni Estonci nisu baš ravnodušni na prijedlog NATO-a. Oni znaju da posjeduju ogroman potencijal, i ako iko ima sluha za takve poteze onda je to zasigurno američki predsjednik Džordž Buš i njegovi generali. Oni već rade na formiranju vojne sajber komande (Cyber-Command) koja bi radila na zaštiti komunikacionih sistema američkih oružanih sila od sve veće agresije kineskih hakera.

Činjenica je da se udio virusa skrivenih iza elektronske pošte iz godine u godinu smanjuje, dok se povećava broj ciljnih udara na pojedine računare, te broj primljene spam pošte. Izgleda da svaki tehnološki napredak ima svoje dobre i loše strane. S jedne strane nalaze se oni koji pokušavaju da nam olakšaju svakodnevni život, a s druge oni koji se trude da nam ga zagorčaju.

A oni malci sa kosim očima su baš stručnjaci i za jedno i za drugo. Iako po stepenu razvoja nismo ni blizu jednoj Estoniji, ipak nam ne preostaje ništa drugo nego da se na vrijeme zaštitimo od napada iz sajber svemira. Bitno je držati korak s vremenom.

Još jedno nagađanje o budućnosti ovih firmi ili samo marketinški trik, procijenite sami!

Veliki uspjeh za Apple a pad za Microsoft

Svojevrsna vremenska linija počinje u 2001. godini, možda da bi autor uhvatio zamaha za predviđanje događaja u godinama koje dolaze, ili pak da bi na osnovu proteklih događaja najavio nova dostignuća koja će tek uslijediti.

Pripremio: Dušan Stranatić

Veliki broj IT stručnjaka često pokušava da predvidi kojim pravcem će se kretati računarska industrija, kao i informacione tehnologije uopšte. U većini slučajeva se čini da prognozira pokušavaju da predvide nemoguće, ali ponekad se desi da se predviđanja i ostvare. Sami smo svjedoci da se u oblasti visoke tehnologije novi pronalasci dešavaju takoreći svakog dana. Dobar primjer je i *iPhone* koji je promijenio pogled na dizajn i upotrebu mobilnih telefona, stoga je veoma teško sa sigurnošću predviđeti šta će se desiti na planu visoke tehnologije, recimo do sredine sljedeće godine. Ipak, prognoza er uvijek ima. Jedno od najzanimljivijih predviđanja te vrste objavljeno je na festivalu *Geez!* Autor pomenutog predviđanja je pokušao da predvidi budućnost kompanije *Apple*. Da li je u pitanju šala ili ozbiljno predviđanje aktuelnih trendova na svjetskoj IT sceni,

prosudite sami. Ova svojevrsna vremenska linija počinje u 2001. godini, možda da bi autor uhvatio zamaha za predviđanje događaja u godinama koje dolaze, ili pak da bi na osnovu proteklih događaja najavio nova dostignuća koja će tek uslijediti.

2001: *Apple* predstavio plejer *iPod*, koji je na revolucionaran način promijenio način na koji korisnici slušaju muziku. Kompanija je iste godine predstavila i operativni sistem *OS X*, koji je obnovio interresovanje korisnika za softer *Apple*.

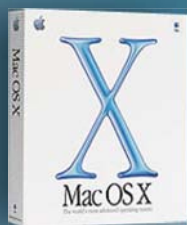
2002: Predstavljen računar *iMac G4*. *Apple* kupio proizvođača muzičkog softvera kompaniju *eMagic*.

2003: Otvorena mrežna muzička prodavnica *iTunes*.

2004: Predstavljen računar *Mac G5*.

2005: *Apple* predstavio plejer *iPod Nano*. Formirano udruženje

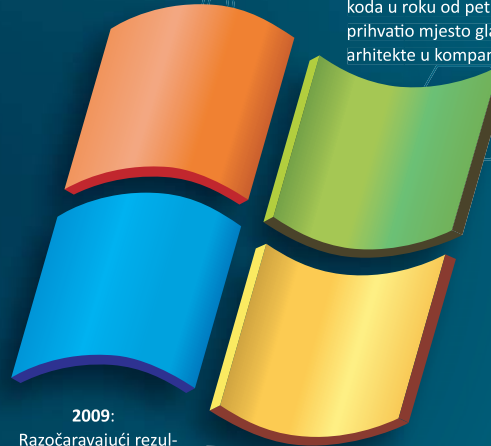

proizvođača originalne opreme (*Original Equipment Manufactures*, OEM) čiji član je i kompanija *Intel*.

2006: Kompanija *Walt Disney* kupila kompaniju *Pixar Animation Studios*, čiji je osnivač i rukovodilac *Stiv Džobs*, glavni izvršni rukovodilac kompanije *Apple Computer*. *Džobs* postao član upravnog odbora kompanije *Walt Disney*.

2007: *Apple* predstavio mobilni telefon/lični pomoćnik *iPhone*. Najnovija serija računara *iMac* pojavila se na tržištu.

2008: *Apple* predstavio mobilni telefon *iPhone Nano* i potpisao ugovor o njegovoj prodaji sa operatorima mobilne telefonije u Kanadi, Francuskoj, Japanu, Belgiji i sedam drugih zemalja.

2009: Razočaravajući rezultati prodaje igraće konzole *PlayStation 3* (PS3) naveli su kompaniju *Sony* da se obrati za pomoć kompaniji *Apple*. *Apple* inženjeri su redizajnirali konzolu i pomogli *Sony* da razvije jeftiniji i ergonomski napredniji uređaj, a *Apple* logotip se našao na kućištu konzole tik uz logotip kompanije *Sony*. Unaprijeđena konzola se uz pomoć *Bluetooth* veze može sinhronizovati sa svim verzijama *iPoda* ili *iPhonea*. Rezultat – prodaja konzole PS3 je za samo šest mjeseci nadmašila prodaju Microsoft konzole *Xbox 360*.

2010: *Microsoft* obustavio rad na razvoju novih verzija *Windowsa*,

priznajući na taj način da je *Windows Vista* od samog početka bila pogrešno osmišljena. *Stiv Bolmer* podnio ostavku na mjesto glavnog izvršnog rukovodioca *Microsofta*, a *Bil Gejts* se reaktivirao iz penzije, prepustivši vođenje Fondacije *Bila i Melinde Gejts* svojoj supruzi. Na opšte iznenađenje, *Gejts* se nije vratio u *Microsoft*, već je počeo da pruža konsultantske usluge kompaniji *Apple*. *Stiv Džobs* je uzvrativši Fondaciji *Gejts*ovih donaciju u iznosu od 35 miliona dolara. U septembru predstavljen *iPod* časovnik.

2011: *Apple* kupio malo poznatu distribuciju *Linuxa* koju je razvio nepoznati študent *Univarziteta u Hamburgu*. *Džobs* je obećao da će kompletan *Apple* softer preći u softer otvorenog koda u roku od pet godina. *Bil Gejts* je prihvatio mjesto glavnog softverskog arhitekta u kompaniji *Apple*. U novembru predstavljena nova verzija kon-

Microsoft softer (*Exchange Server*, *SQL server*, aplikacije za prikupljanje i analizu poslovnih informacija i softer za planiranje resursa kompanije) u svoje pakete poslovnog softvera.

2014: *Lari Elison*, glavni izvršni rukovodilac kompanije *Oracle*, najavio odlazak u penziju. *Stiv Bolmer* postao rukovodilac odjeljenja za razvoj objedinjenih *Oracle* i *Microsoft* aplikacija, a kasnije u toku godine postao predsjednik i glavni izvršni rukovodilac kompanije *Oracle*. *Stiv Džobs* održao konferenciju za novinare, na kojoj je izjavio da traži za novim izazovima i saopštio da će ubuduće raditi u kompaniji *Disney Pixar*. *Džobs* će u toj kompaniji imati titulu čije značenje je ostalo zagonetno za sve posjetioce konferencije – slobodni futurolog. *Bil Gejts* postao glavni izvršni rukovodilac kompanije *Apple*.

2015: Računare kompanije *Apple* koristi 95 procenata korisnika računara širom svijeta.

finitivni operativni softer *Apple Seed*. *Microsoft* neće razvijati softer za računare i da će svu prodaju poslovnog softvera kompanije.

2013: Kompanija *Microsoft* pokušala da preuzme *Microsoft*, što je nadmetanje u ponudama kompanija *Sun* i *Oracle*. Pobjednik u tom "ratu ponuda" je postala kompanija *Oracle* koja je kupila *Microsoft* za 24 milijarde dolara. *Oracle* integrisao

Predavanje na temu "New Risk Reality"

“Rizik-menadžment podrazumijeva identifikaciju, analizu, akciju odnosno odgovor na rizik, te kontrolu-monitoring rizika, što je i definicija Međunarodne asocijacije za standardizaciju ISO“

Pripremio: Brane Vuković

Početkom ove kalendarske godine, tačnije 24. januara 2008. godine, u amfiteatru Univerziteta „Apeiron“ u Banjaluci održano je predavanje na temu *New Risk Reality*, koje je bilo namijenjeno prvoj liniji menadžmenta, vlasnicima, generalnim direktorima preduzeća, studentima ali i svima onima koji su bili zainteresovani za ovaj, kod nas novi pristup jednoj vrlo važnoj grani menadžmenta.

Predavanje je održao Krešimir Paliska iz Zagreba, direktor *Det Norske Veritas* (DNS) za jadransku regiju. Fokus ovog predavanja je bilo pokretanje svijesti ka efektivnoj kontroli i sprječavanju rizika u raznim oblicima menadžmenta.

Na osnovu predavanja moglo se zaključiti da rizik-menadžment podrazumijeva identifikaciju, analizu, akciju odnosno odgovor na rizik, te kontrolu-monitoring rizika, što je i definicija Međunarodne asocijacije za standardizaciju ISO, a cilj mu je podizanje kvaliteta svih poslovnih aspekata na viši nivo, uz potenciranje dugoročnijeg

poslovanja.

S obzirom na brojnost uticajnih faktora, rizik menadžment

pretpostavlja jedan interdisciplinarni pristup, tj. on obuhvata različite discipline od ekonomije, prava, sociologije, matematike, politologije i dr. Rizik-menadžment, kao proces, podrazumijeva planski pristup obavljanju poslova, tj. obavljanje poslova kroz određene korake kako bi se došlo do što većeg smanjenja rizika u određenoj oblasti poslovanja.

Od identifikacije rizika, do analize i kvalifikacije rizika (određivanja uticaja, identifikovanje uzroka, određivanje značaja rizika, formiranje prioriteta i troškova rizika), pa do konkretnog definisanja postupaka kojima se provodi upravljanje rizikom, nadzor i kontrola i na kraju osiguranje od rizika.

Ovo veoma interesantno i poučno predavanje je organizovano i koordinirano od strane BH Quality, centra za razvoj kvaliteta i konsultantske usluge u saradnji sa vodećom svjetskom certifikacijskom kućom *Det Norske Veritas* (DNV) i Panevropskim Univerzi-

tetom "Apeiron" iz Banjaluke.

Ovim predavanjem direkcija BH Quality željela je da doprinese razvoju kvaliteta u regionu i omogući svojim sadašnjim i potencijalnim partnerima,

istaknutim privrednicima i preduzetnicima da među prvima u BiH prate i usvajaju vodeće svjetske trendove, kako bi se što efektivnije nosili sa izazovima koje nosi novo doba u poslovnoj politici.

Neprocjenjivo blago osmijeha

Dodjela novogodišnjih paketića na Univerzitetu "APEIRON"

Univerzitet "Apeiron" je i ove godine mislio na svoje saradnike i radnike te je njihovoj djeci, unucima, klincima koje vole uručio po jedan paketić

Piše: Nina Uremović

Radeći razne projekte na Univerzitetu "Apeiron", dolazeći na nastavu, svim mojim angažovanjem na toj ustanovi vidjela sam mnogo zadovoljnih osmijeha na licima studenata. Neki su bili zbog toga što su postigli dobre rezultate, neki su bili možda samo zbog prolazne ocjene, a neki su se opet veselili zbog dobro izložene prezentacije na nastavi. Jedno im je zajedničko, osmijeh na njihovim licima je bio iskren, bio on izazvan zadovoljstvom ili olakšanja zbog položenog ispita. To su neke radosti koje će vječno ostati ucrtani u zidovima, učionicama...

Međutim, ti isti zidovi će pamti još jedan osmijeh, malo drugačiji od svih, ali podjednako iskren, podjednako zadovoljan. To je osmijeh klinaca nakon uručenih paketića. Univerzitet je i ove godine mislio na svoje saradnike i radnike te je njihovoj djeci, unucima, klincima koje vole uručio po novogodišnji paketić 29. decembra 2007. godine. U amfiteatru Univerziteta čule su se dječije pjesme i svima dobro poznato "ho-ho-ho"... Svaki paketić je bio prilagođen uzrastu djeteta: od autića i barbika za najmlađe do igara memorije za one koji su već uplovili u školske klupe. Jedno je sigurno, sve i jedan

paketić je dobio olovke i blokove kao znak nekog budućeg školovanja, bložda i akademskog. U tom momentu svi smo se stopili, pretvorili u djecu i zajedno sa njima igrali, crtali, pjevali. Svi smo zaboravili na svakodnevne poslove, veliki broj ispita koji su nas čekali i sukobili se sa generacijama i svi se osmjehnuli iz istog, jedinog razloga, zbog zadovoljnog osmijeha našeg najvećeg blaga, zbog naših klinaca.

Dječiji dom "Rada Vranješević" u Banjaluci

Kuća izlazećeg sunca

Svaki put kad dijete potrči prema meni, zagrlj me i poljubi, to je za mene najjači doživljaj, najčistije i najslade osjećanje, nemjerljivo sa nekim drugim stvarima u životu.

Pripremila: Ljiljana Kukavica

Na inicijativu studenata Panevropskog univerziteta "APEIRON" i uz podršku zaposlenih tog univerziteta zajedno sa rektorom posjetili smo mališane, odnosno naše drugare iz Doma "Rada Vranješević".

Dokaz da se svijet kreće čudnovatim stazama neimarskim jeste upravo taj da ne možemo birati ni mjesto gde ćemo se roditi, kuću u kojoj ćemo živeti, ni proplanak na kojem će ona biti smještena. Naš neimar se neobično poigrava usudom svakog od nas od utrobe do smrti, s obzirom na to da nam se kao krajnji cilj nameće put samospoznaje, kao i da mu nije bitno hoće li

neko kroz tu fazu prolaziti fizički sam ili uz prisustvo roditelja.

Međutim, on, igrajući se sa čovjekom, dokazuje da je moguća i "zamjena" teza o tome da genetski stvaralac svakog djeteta može biti nadomešten učiteljem na drugom nivou svijesti, te da mu se, ako sve ide nekim prirodnim tokom, gubi potreba (u nekim sferama) za postavljanjem pitanja, jer uz pomoć učitelja dolaze do izvjesnih zaključaka koji su im potrebni kao vodeće smjernice za život.

U tu svrhu osmišljene su i

ustanove u kojima će djeca, odbačena u jednoj fazi života, desetostruko biti prihvaćena u njegovim daljim fazama – domovi. Prednost imaju oni koji su izgrađeni na uzvišici i koji su bliži suncu, jer s vremenom postaju i sami – kuće izlazećeg sunca, kao što je to Dom "Rada Vranješević" u Banjaluci.

Ovaj visoki prizor, kristalnih stakala, kao brižni lik prima iz haosa opasade u svoju sigurnu utrobu mnoge, uspjavajući da otrgne ono što se dogodilo ranije u životima pridošlih i rođenih u njemu.

Organizacija u Domu bazira se na koncepciji dom – porodica, što znači da u sklopu te velike porodice postoje manje porodice u okviru

kjih su djeca smještena. Prema riječima direktora Doma, postoji više vaspitnih grupa, počevši od grupe gdje su najmanja djeca (do treće godine, jaslice), zatim jedna mješovita grupa (od tri do sedam godina – grupa za vrtić), i deset vaspitnih grupa u okviru kojih su smještena djeca preko sedam godina.

“Djeca su razvrstana po uzrastima: svaka vaspitna grupa ima po dva vaspitača; to je jedna novina koju smo uveli poslije rata. Ranije je bio po jedan vaspitač, pa djeca nisu bila obuhvaćena programom koji je trajao cijeli dan, tako da imamo organizovanje učenja prije podne i poslije podne, kao i vannastavne aktivnosti. Sve ono što djeca rade u slobodno vrijeme pod nadzorom je vaspitača”, konstatovao je direktor.

Pravila Doma su jednostavna i svi ih se pridržavaju. Dok druga djeca izlaze u grad u deset, jedanaest sati, djeca iz Doma su u deset u krevetu. U jedanaest časova je večerje za odrasle. Oni gledaju televiziju ako ima neki zanimljiv film ili neka utakmica; petkom, subotom i nedjeljom izlaze u grad i vraćaju se u pristojno vrijeme.

Djeca su pod budnim okom vaspitača, a u toj funkciji je sve vaspitno osoblje: od čistačice do direktora. Sva-

ko od njih ponaosob doprinosi svojim ponašanjem da se dijete normalno razvija i normalno ponaša. U takvoj komunikaciji ostvaruje se dobra međusobna saradnja i maksimalna tolerancija, koja se u velikoj mjeri odražava na sportskom polju, naročito u fudbalu i košarci. “Nema veze da li je neko veći ili manji, bitno je da zna igrati košarku ili fudbal”, kaže direktor.

Djeca, kako kažu, glume, plešu i dobro se zabavljaju. Kostimi predstavljaju odraz njihovih omiljenih likova: klovnova, strašila, mački, vještica, princeza, duhova. Priredbe su praćene i raznoraznim recitacijama. Čak smo i mi, studenti “APEIRONA” bili počašćeni sa pokojom pjesmicom i na poklon smo dobili mnogo crteža naših drugara.

Nada i sanjanje o nekom ljepšem i sretnijem trenutku ovih ljudi mogli bi poslužiti kao uzor djeci koja od rođenja imaju kvalitetne uslove života, uz oba roditelja, a možda i ne primajuju povremeni izlazak sunca iznad njihovog sopstvenog doma. I naš veliki pjesnik za djecu Mika Antić značaj snohvatice i sanjanja protkao je skoro kroz svaki stih: “Zato i vredi sanjati. Zato i vredi zeleti. Šta nas se ostalo tiče. Zato i vredi kroz život kao plakate podeliti svoje šarene misli koje na večnost liče.”

„Idemo dalje, opet u nove pobjede!”

Šta je to što nas uistinu čini srećnima?

Gdje je nestala romantika o kojoj pričaju naše bake, gdje je tu nestalo džentlmena i časti koja je bila na cijeni? Sada je čast posmatrana kao mana jer ti stoji na putu do tvog uspjeha, na putu do bogatstva.

Piše: Nina Uremović, stav

Danas, u svojoj sebičnoj jurnjavi za poslom, fakultetom, porodicom čini se kao da gubimo dio po dio sebe i pretvaramo se u mašine spremne da rade sve da bi opstale na ovoj planeti ali ujedno opstajući na njoj uništavamo je za neke naše buduće generacije. Bolna i žalosna je činjenica da danas svako gleda samo sebe. Gdje nam je kolegijalnost, praštanje i na kraju krajeva povjerenje? Postoji li ta osoba kojoj ti bezuslovno vjeruješ? Ustaje brat na brata, dijete na oca a kud nas to vodi. Ne znam, možda pojedinci nisu dovoljno dobro spremjeni za ovaj životni put u ovome vijeku, možda je stvarno moderno doba dovelo i sve te (ne) vrijednosti u naše živote, a možda je to uvijek bilo tu samo se sada probudila jača svijest o tome pa možemo da otvoreno otimamo pos-fakultet, poziciju pa čak se ide i do te mjere da roditeljima otimaju djecu!

U čemu je poenta života ako sebi nećemo duhovno ugoditi, ako dušu nećemo nahraniti nematerijalnim i neopipljivim stvarima i na taj način je ispuniti srećom i veseljem. Ne postoji osoba na ovoj planeti koja ima neku sitnicu koja ga ispunjava i čini srećnim a da nije materijalna. Nekima je to molitva, neki na to gledaju kao na miran život sa porodicom i djecom, neki se bore za neka ljudska

prava, neki jednostavno i samo pecaju ribu i to ih ispunjava i čini život mnogo zanimljivijim i srećnijim a šta je sa nama koji smo na pragu života? Otimize, čupamo i što je nainteresantnije od svega svi mislimo da nam to baš i pripada! I pitam se onda da li stvarno, kada dobijemo to nešto za šta smo zgazili sve ispred sebe pa čak i svoje principe, da li smo stvarno srećni? Mislim da ne, mislim da nas to ne ispunjava

onom istinskom srećom koja traje. To je samo momenat *viktore* i koji hrani ego činjenicom da smo uspjeli tamo gdje još stotine drugih nije uspjelo i idemo dalje, opet u nove pobjede. Dokle tako? Dok se ne pretvorimo u mašine, u robove nekih viših ciljeva koji nam čak nisu ni želje nego su brutalno nametnuti udarcima vremena.

U svom tom silnom trčanju iz kruga u krug ostavljamo djecu u vrtiću, kod žena preporučeni od komšiluka ili slično tome, ne zato što mi to iz hira nekog želimo nego jer nam je tako nametnuto, moramo da preživimo i tada stišnemo zube, zažmirimo na oba oka i pustimo da ih odgajaju ljudi koji su manje ili više specijalizovani za taj posao, ljudi koji možda ni svoju djecu ne vole kako treba a kamo li tuđu. I šta oni nauče? Nauče upravo da budu ovakvi kao mi, čak

gori. Nauče da su prepušeni sami sebi i da moraju, htjeli to ili ne, da se izbere za svoje mjesto ipod sunca. Da li će to biti tako što će oteći neku zajedničku igračku od klinca do sebe u vrtiću, možda sačekati trenutak nepažnje svog druga pa je uzeti, potući se za nju, plakati do besvjesti dok je ne dobiju, nikada poraz ne prihvatati. Mi smo generacija koja je to shvatila mnogo kasnije, oni to uče od malih nogu da li je to radosno ili žalosno? I kada dođu kućama, pitam se a šta ih tamo čeka? Možda crtani filmovi u kojem je glavna uloga «smrt sa kosom» i gdje je djeci na vrlo komičan način opisan njegov radni dan. Čini se više kao tragokomedija života. I onđada kada malo odrastu kakav oni uzor imaju gledajući današnje, polugole zvijezde turbo folka? Poremećene moralne vrijednosti se nametnu toliko brzo, tolikom silinom da i mi sami manje više zreli ljudi gubimo svoj identitet a šta je sa decom koja su na prag mladosti i koji još nisu pronašli sebe. Šta nađu kraj sebe to će naći i u sebi.

I pitam se kako u takvim uslovima, gdje ne znate kuda juriti odgajati dijete jer da bi od tog djeteta napravili čovjeka morate mnogo da radite sa njim a ne možete, jer jurite za egzistencijom, jurite da ne biste bili zgaženi u tom stampedu jurnjave drugih ljudi, vaših radnih kolega, prijatelja, rodbine, zakona...

Onda se nađe neko sa malo savjesti, neko patriotskih gledišta i sa punim pravom i podrškom propovjeda o nataliteu i bijeloj kugi. Pita li se on da li ti ljudi imaju hrabrosti roditi dijete. I pored materijalne obezbijeđenosti treba stisnuti zube i odlučiti se za to.

A gdje je tu nestalo one romantike o kojoj pričaju naše bake. Gdje je tu nestalo džentlmena i časti koja je bila na cijeni? Sada je čast posmatrana kao mana jer ti stoji na putu do tvog uspjeha, na putu do bogatstva. Što se niže supstis, što više pogaziš svaku moralnu vrijednost o kojoj su ti pričali baka i djeda kad si bio mali to su veće šanse da ćeš u životu uspeti. Sva ta priča iz djetinjstva se čini kao neka bajka nakon koje dolazi princ na bijelom konju i rješava sve vaše životne probleme. Šta kada shvatite da ne postoji princ, da ga nema i da problemi neće nestati sve dok se vi sami ne popnete na tog konja i riješite svoje probleme. Na žalost taj konj nije glamurozan i bijeli kao u bajkama i ne nosi vas odvažno kroz život. Tada, kada shvatite da ga nema i da nikad neće doći, osvanete kao jedna druga osoba jer shvatite da za sve morate da se brutalno borite.

I leto na kraju postavljam sama sebi jedno pitanje... a kakva će biti djeca od naše djece pa njihova djeca ako ovako natakavimo da se ponašamo prema okolini?

Životna sredina našla se pod uticajem energije razorne moći

Ugrožavanje životne sredine - I dio

“Ako leptir na Madagaskaru trepne krilima, to će tri dana kasnije na Karibima izazvati uragan”.

Edvard Lorenc

Piše: prof. dr Rade BIOČANIN

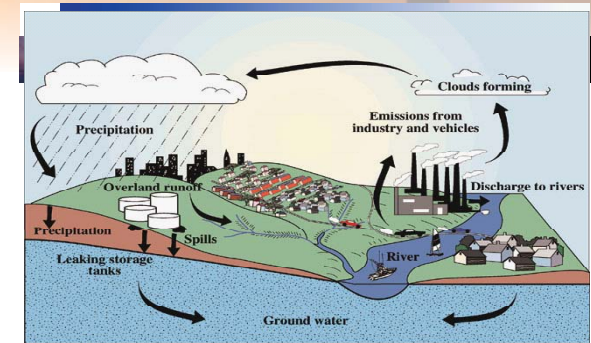
Priroda postindustrijskog društva i nastupajuća globalizacija sveta određuje život i sudbinu modernih poslovnih organizacija. U ovom radu se tretira problematika nove globalne strategije modernih organizacija i njima imanentnih kadrova. Rad ukazuje na značaj novih komunikacionih modela u reinženjeringu poslovnih procesa. Iskustvo pokazuje da je uvođenje sistema za upravljanje kvalitetom životne sredine usko povezano sa organizacionim promjenama i da je neophodno uključivanje i organizacionih ponašanja.

Promene u saznanju sveta

Životna sredina našla se pod uticajem energije razorne moći, zastarele i prljave tehnologije, gustog i nekontrolisanog saobraćaja, trke u naoružanju, ratnih dejstava, diverzantsko-terorističkih aktivnosti i drugih uticaja, koji osjetno narušavaju ravnotežu prirode i ugrožavaju život ljudi. Brojne su vrste i oblici ugrožavanja radne i životne sredine, od prirodnih nesreća i katastrofa do nuklearnih udesa u miru, nuklearnog terorizma i upotrebe nuklearnog oružja, što sve više postaje gruba ali stvarna realnost. U svetu postoji zastrašujuća količina nuklearnog oružja različite snage i moći, koje se i dalje gomila i usavršava uz stalno proširenje zemalja posjednika. Ugrožavanje svetskog mira NHB udesima i terorizmom, koji je poprimio globalne razmere, uticale su da većina zemalja preispita svoja doktrinarna rešenja u sistemu odbrane i da na nov način definišu bezbednosne pretnje i izazove, koji mogu u velikoj

meri da ugroze nacionalne interese. Nuklearni i hemijski terorizam je uvek moguć, posebno u uslovima transporta i skladištenja nuklearnog materijala i vođenja terorističkog rata. Kontaminacija živih bića radioaktivnim materijama postala je ozbiljan i aktuelan problem u eri sve masovnije primene nuklearne energije u mirnodopske i vojne svrhe.

uvažava potrebe njenog postojanja i potrebe primene rezultata naučno-istraživačkog rada u praksi, ona će stagnirati i uvek biti struka prošlosti. Otuda svaka država pa i naša treba da afirmiše naučnu misao i vrednuje je kao najviše nacionalno dobro, a naša zemlja za to poseduje kreativne predispozicije, naučni potencijal, materijalnu bazu i

Lanac zagađenja životne sredine

Promene u dinamici znanja tokom vremena dovode do sve bržih promena i razvoja različitih koncepcija naučno-tehnološkog progressa. U dosadašnjem razvoju društva i naučno-tehnološkog progressa, primena znanja na različita područja ljudske delatnosti dovela su do revolucionarnih promena. Razlikuju se četiri koncepcije u razvoju društva, počev od poljoprivrednog, preko industrijskog do informatičkog i društva znanja. Znanje, kreativnost i veština predstavljaju “trojstvo” jedne profesije. Ako struka nije elementarno zasnovana na rezultatima nauke, ne

ostale naučnostručne osnove.

Tehničko-tehnološke revolucije dovele su do pravog prevrata u tehnici, tehnologiji, i organizaciji rada, stvarajući novi socijalno-ekonomski milje, u kojem se čovek oslobodio mnogih patnji, i mukotrpnog fizičkog rada sa jedne ali i “nehumanog” osvajanja i uništavanja prirode sa druge strane, što se nemilosrdno odrazilo na ekološku ravnotežu i uslove čovekovog života i rada. “Eksploatorski” način osvajanja i degradacije prirode, i poremećaj ekološke ravnoteže bili su povodi da se oforme mnogi naučno-istraživački instituti i organizovano pristupi proučavanju brojnih

ekoloških problema, kako na lokalnom, tako i na regionalnom i međunarodnom nivou. Sve češća upozorenja naučnika o narušavanju ekološke ravnoteže i opasnostima za opstanak ljudske vrste bili su povodi da krajem šezdesetih godina XX veka ekološko obrazovanje postane predmet interesovanja kako međunarodnih organizacija, tako i brojnih viših škola i univerziteta. Te aktivnosti doprinele su porastu čovekove svesti, da njegov život zavisi od načina i stepena uspostavljene ekološke ravnoteže. Od tada u čovekovu svest sve dublje prodire saznanje o potrebi oslobađanja od zabluda da je čovek pobedio prirodu. Istovremeno je uočeno da proces industrijalizacije i urbanizacije treba staviti pod kritičku ekološku lupu, kako bi se sagledale granice u kojima je moguća reprodukcija prirode kao okvira života ljudi, biljnog i životinjskog sveta.

Razvojem ljudske civilizacije čovek dolazi u priliku da rešava sve složenije zadatke umne prirode, koji prevazilaze njegove mentalne sposobnosti. U mnogim praktičnim poslovima svakodnevnog života, kao i u mnogim primenama matematike javlja se potreba za računanjem, odnosno izvođenjem aritmetičkih operacija. Tako, postoje tragovi napora vrlo starih civilizacija da se izrade sredstva u cilju lakšeg izvođenja računskih operacija i time doprinesu uvećanju umnih mogućnosti čoveka. Takva sredstva su: logaritmar, nomogram, razne vrste računaljki, mehanički, elektromehanički i elektronski kalkulatori, računari i dr.

Razvoju novih tehnologija značajno su doprinela nova saznanja, a posebno teorija relativiteta (*A. Einstein*), kvantna teorija (*W. Heisenberg*) i integralna teorija (*S. Hawking*). Promene su prisutne u kulturi, komunikaciji, načinu života, rešavanju konflikata u svetu. Svedoci smo sveukupne

globalizacije koja se odvija pred našim očima, a treba uočiti da je karakteristika vremena sadašnjeg "zgušnjavanje" vremena i prostora, pri čemu je Zemlja postala jedno malo selo. Naravno, svaki razvoj civilizacije ima i svoje

prateće pojave, koje se u ovom slučaju ogledaju u postojanju limitirajućih faktora kao što su povećanje broja stanovnika, problem ishrane i pitke vode, ograničeni resursi sirovina, problemi sa energijom, zaštita životne sredine, potrebe za novijim tehnologijama i dr. Za razliku od pronalaska računara, kao sredstva za pojačanje snage i kapaciteta ljudskog uma u obavljanju intelektualnih rutinskih operacija kao što su npr. računске operacije, može se meriti sa značajem poluge i koturače na

polju fizike, kao sredstava za pojačanje fizičke snage čoveka. Međutim, dok su ljudima bili potrebni vekovi da prihvate polugu, godine da prihvate električnu energiju, dotle im je za prihvatanje računara i sagledavanje njegovih mogućnosti bilo potrebno vrlo kratko vreme. U suštini, obrada podataka na računaru sadrži sve elemente, koji su prisutni i pri ručnoj

obra-
di,
samo
s tom
razlikom što se
proces računanja
izvodi pomoću raču-
nara, pri čemu se postižu

velike uštede u vremenu i znatno povećava tačnost obrade i time se omogućava rešavanje zadataka za čiju bi obradu bile potrebne godine strpljivog rada na računaru. Kada je lansiran prvi veštački satelit u orbitu planete Zemlje, njegovu putanju sračunala je jedna matematičarka sa Moskovskog državnog univerziteta "Lomonosov", a bila joj je potrebna godina dana intezivnog rada na tome. Taj isti posao računari su kasnije, uz korektno napravljen program, obavio za svega nekoliko minuta. Od pojave prvog elektronskog računara 1946. godine pa do današnjih dana, razvoj računara uglavnom se poklapa sa revolucionarnim pronalascima

iz oblasti elektronskih komponenti (elektronska cev, tranzistor, integrisana kola, kompleksna integrisana kola, mikroprocesor). Može se čak reći, da se nijedna grana nauke i tehnike nije razvijala takvim tempom kao što je to slučaj sa informacionim tehnologijama.

Globalni problemi opstanka

U poslednje tri decenije led Severnog pola planete Zemlje smanjio se za trećinu, a najnovija istraživanja potvrdila su da se ledene granade i dalje nezaustavljivo povlače. Ukoliko se ostvari scenario visokih emisija gasova koji izazivaju efekat staklene bašte, do 2100. godine temperatura bi se na Antarktiku povećala za najmanje 5°C, što bi izazvalo pucanje i topljenje ogromnog ledenog prekrivača. U tom slučaju, slatka voda koja bi se posle toga našla u okeanu podigla bi nivo mora na globalnom nivou. Iako još uvek nema mesta velikom strahu, treba imati u vidu da velike promene u ljudskom društvu, ekonomiji, vojnom nadmetanju i destruktivno ponašanje prema životnoj sredini i svetu prirode, izazivaju velika pomeranja nivoa okeana.

Poznat i često parafraziran citat "Ako leptir na Madagaskaru trepne krilima, to će tri dana kasnije na Karibima izazvati uragan", koji je meteorolog Edvard Lorenč nazvao "efektom leptira", možda najbolje oslikava osetljivost klimatskog sistema Zemlje na početne uslove. Drugim rečima, kada se na jednom izvede iz ravnoteže, gotovo je nemoguće vratiti ga u normalu. A kako sada stvari stoje, planeti Zemlji i njenim stanovnicima situacija nije nimalo naklonjena. I ako se smatra da regionalne vremenske (ne)prilike nisu direktno povezane sa globalnim stanjem klime, određene meteorološke situacije, koje su više ili manje povezane sa klimatskim promenama, stanovnici Zemlje sve više osećaju na svojoj koži. Tako su sve različe prirodne nepogode koje pogađaju zemlje širom sveta, temperaturna odstupanja od proseka, hladan vazduh koji povremeno stiže iz Sibira, samo su neki od pokazatelja neophodnosti ljudskog delovanja u okviru menadžmenta zaštite životne sredine.

Promene, koje su se desile u tehnčko-tehnološkoj sferi u tom periodu su takve da iziskuju fundamentalno nov – konceptijski u osnovi izmenjen pristup – u mnogim domenima i oblastima života i rada čoveka, pa i u domenu zaštite životne sredine. Istraživanja, čiji je zadatak da se poboljšaju radni i životni uslovi čoveka i

iznade optimalniji oblik održivog razvoja, čak i pomoću savremenih sistema (ekspertni sistemi) ili metodama (genetski algoritam) u sadašnjem vremenu postala su besmislena i za odgovorne i ozbiljne istraživače i naučne poslenike nedopustiva, jer tehnike i tehnologije razvijene na zabludama iz početka XX veka i principu njihove gradnje, kao i daljeg razvoja istih, vode ovu civilizaciju u katastrofu koja se završava prestankom života na planeti Zemlji. Tragika utopističkih shvaćanja pojma kvaliteta života i postojećih strategija obezbeđivanja mogu se sagledati analizom dosadašnjeg tehničko-tehnološkog razvoja i kroz razvoj globalnih problema opstanka.

Dosadašnji tehničko-tehnološki razvoj bazirao se na zabludama da su prirodni resursi gradivnih i energetske materijala neograničeni i da čovekova ostvarenja ne mogu ugroziti planetu Zemlju kao jedinstven ekološki sistem u kome pulsira život, na parcelizovanim, odn. segmentiranim naukama i na čisto tehničko-ekonomskim kriterijumima vrednovanja svega ostvarenog od strane čoveka.

Posledice ovakvog razvoja su iscrpljivanje prirodnih resursa vratolomnom brzinom, tako da već sredinom ovog veka oko 70–80% poznatih resursa će nastati a i sve progresivnije zagađivanje prirodnog ambijenta Zemlje. Istorijski posmatrano, većita borba čoveka sa prirodom može se podeliti u dva perioda:

– prvi period (niski civilizacijski nivo), u kome se čovek borio za svoj opstanak i

– drugi period (razvijena i visoka civilizacija), u kome su sve delatnosti usmerene na stvaranje povoljnih uslova življenja.

U prvom periodu (niski civilizacijski nivo) globalni problemi opstanka su bili:

- KK – kosmičke kataklizme (većite pretnje odnosa promena kretanja materije i energije u Sunčevom sistemu i Galaksiji),
- PK – planetarne stihijske nepogode i katastrofe (potresi, erupcije vulkana, poplave),
- GL – glad (izazvana nestašicom hrane u širim područjima),
- RT – uništavanje čoveka od strane čoveka (pretnja međusobnog uništenja ljudi kao posledica ratovanja),
- EP – teže bolesti (epidemije i pandemije),
- ŽS – uništavanje čoveka (od strane životinjskog sveta, insekata i ptica i elementarnih nepogoda).

Globalni problemi opstanka u periodima civilizacije

U drugom periodu (visoki civilizacijski nivo) započelo je intenzivno osvajanje prirode i eksploatacija materijalnih i energetskih resursa. Zbog toga, što je čovek stvorio moćna oruđa, oružja, mašine i razne naprave, stvoreni su novi dodatni globalni problemi:

EK – ekološki problemi koji su se pojavili kao posledica dejstva stvorenih tehnologija na prirodu, MA – problem materijala, jer se spoznaje nepovoljan odnos između prekomerne potrošnje i ograničenih izvora neobnovljivih materijala, EN – energetski problem zbog geometrijskog porasta utroška energije i ograničenih rezervi energetske materijala, DE – demografski problem zbog nekontrolisanog i sve bržeg porasta broja ljudi na Zemlji, MO – moralna degradacija koja zahvata vrlo široko i masovno prostranstvo.

Astronomski ciklusi u uticaju na klimu:
promena ekscentričnosti Zemljine orbite (periodičnost) traje oko 100.000 godina (od pravilnog kruga do elipse);

promena nagiba Zemljine rotacije u rasponu je od 22,1° do 24,5°, sa periodima od 41.000 godina. Za porast nagiba za 1% energija raste za 1%.

Rotaciona osa Zemlje kreće se od 23.000 do 19.000 godina. U prvoj polovini ovog veka planeta Zemlja će biti najbliža Suncu u januaru a najdalja u julu mesecu u godini.

Posledice su tople zime i duža i hladnija leta.

Do kraja XXI veka se procenjuje:
– srednja globalna temperatura porašće za 1°C – 3,5°C,
– porast nivoa mora na 13 cm – 95 cm.
– temperatura će rasti i posle 2100 godine.

Oblik putanje planete Zemlje oko Sunca

Ruski stručnjaci u Odseku svemirskih istraživanja astronomske opservatorije u sastavu Akademije nauka u Sankt Peterburgu tvrde da će biti:

– jagan pad temperature počeeće od 2012–2015 godine,
– vrhunac ovih promena će doći 2055–2060 godine,
– potom će početi ledeno doba (koje će trajati 60 godina).

Branko Ćopić

Ćopić je pisao o ljudima i njegov čovjek je usamljen, čovjek koji se miri sa svojom sudbinom, nezadovoljan i tužan, negdje između sna i jave.

Pripremila: Jana Aleksić

Branko Ćopić je rođen u selu Hašani ispod Grmeča. Još kao dječak od četiri godine ostao je bez oca koji je umro od španske groznice tako da brigu o njemu preuzimaju njegova majka Sofija, djed Rade i stric Nikola. Prema crkvenim knjigama zapisano je da se Branko rodio 1. januara 1915. godine, međutim sam Branko je tvrdio da se rodio 1914. godine, ali kako on kaže "to su bile teške ratne godine i niko ozbiljno nije mario za tačan upis u knjige rođenih". Sva prva maštanja preuzimao je iz priča njegovog djeda koji mu je prenosio svoje iskustvo. Djed Rade će ostati Branku Ćopiću najinteresantnija figura djetinjstva, prava inspiracija za njegov pogled u stvarnost i umjetnost, a cijeli podgrmečki svijet kao galerija slika za obradu likova njegove književne umjetnosti.

Osnovnu školu završava u svom rodnom selu, nižu gimnaziju u Bihaću. Zatim upisuje učiteljsku školu u Banjaluci, potom u Sarajevu i Karlovcu. Interesantna je činjenica da su ga zbog naprednih ideja i zbog riječi koje nije mogao da prećuti često izbacivali iz škola. Učiteljsku školu završava u Karlovcu nakon čega upisuje Filozofski fakultet u Beogradu 1934 godine. Živio je skromno a prehranjivao se honorarima za objavljene priče u "Politici". Diplomirao je neposredno pred rat 1940. godine. Rat ga je zatekao na

odsluženju vojnog roka, u ratu je bio vojnik a poslije politički komesar pa se poslije uključuje kao dopisnik partijskih novina banjalučkog "Glasa" i "Borbe". Poslije oslobođenja dolazi u Beograd i tu se nastanjuje. Prvi posao koji prihvata bilo je mjesto urednika lista "Pionir". Poslije pet godina napušta taj posao i postaje profesionalni pisac. U statusu slobodnog stvaraoca Ćopić provodi ostatak svog života.

Ćopić je dobio brojne nagrade, priznanja i pohvale. Još 1938. godine dobija prvu nagradu Akademije sedam umjetnosti za kratku priču, zatim Rakićevu nagradu (1939), nagradu Srpske akademije nauka i umjetnosti (1940), Komiteta za kulturu i umjetnost (1947, 1948), Vlade FNRJ (1949), Saveza sindikata (1953), Nagradu Zmajevih dječijih igara (1971), Njegoševu nagradu (1972) za zbirku pripovjedaka "Bašta slj-

ezove boje", Nagradu AVNOJ-a (1972). Iako po prirodi vedar i nasmijan, Branko Ćopić je tragično okončao svoj život. Uveče 26. marta 1984. godine bacio se sa Savskog mosta na kej rijeke...

Pripovijetke:

Pod Grmečom, Beograd, 1938.
Borci i bjegunci, Beograd, 1939.
Planinci, Beograd, 1940.
Bajka o sestri Koviljki, Beograd, 1946.
Rosa na bajonetima, Beograd, 1946.
Sveti magarac, Beograd, 1946.
Vratolomne priče, Beograd, 1947.
Surova škola, Beograd, 1948.
Ljudi s repom, Beograd, 1949.
Major Bauk, Beograd, 1949.
Ljubav i smrt, Beograd, 1953.
Doživljaji Nikolettine Bursaća, Sarajevo, 1956.
Bosonogo djetinjstvo, Beograd, 1957.
Gorki med, Beograd, 1959.
Krava s drvenom nogom, Beograd, 1963.
Bašta sljezove boje, Beograd, 1970.
Golubija vremena, Mostar, 1979.

Romani:

Prolom, Beograd, 1952.
Gluvi barut, Beograd, 1957.
Ne tuguj bronzana strazo, Beograd, 1958.

Osma ofanziva, Beograd, 1964.
Delije na Bihaću, Beograd, 1975.

Poezija:

Ognjeno rađanje domovine, Beograd, 1944.
Ratnikovo proljeće, Beograd, 1947.
Mjesečine, Beograd, 1977.
Seosko groblje, Beograd, 1978.

Književnost za djecu i mlade:

U carstvu leptirova i medvjeda, Beograd, 1940.
Priče partizanke, Beograd, 1944.
Pjesme pionirke, Beograd, 1945.
Bojna lira pionira, Beograd, 1945.
Bajka o sestri Koviljki, Beograd, 1946.
Doživljaji kuma Torbe, Beograd, 1946.
Armija odbrana tvoja, Beograd, 1948.
Ježeva kuća, Beograd, 1949.
Priče ispod zmajevih krila, Beograd, 1953.
Doživljaji mačka Toše, Beograd, 1954.
Orlovi rano lete, Beograd-Sarajevo, 1957.
Djeda Tršin mlin, Sarajevo, 1960.
Magareće godine, Sarajevo, 1960.
Slavno vojevanje, Sarajevo, 1961.
Bitka u zlatnoj dolini, Sarajevo, 1963.
Mala moja iz Bosanske Krupe, Sarajevo, 1971.
Glava na klancu, noge na vrancu, Sarajevo, 1971.
Mamino mudro magare, Sarajevo, 1976.
Lijan vodi karavane, Sarajevo, 1981

"BAŠTA SLJEZOVE BOJE", ĆOPIĆEVA ZLATNA BAJKA O LJUDIMA

"Prije nego me odvedu, žurim da ispričam zlatnu bajku o ljudima. Njeno su mi sjeme posijali u srce još u djetinjstvu i ono bez prestanka niče, cvjeta i obnavlja se."

Ćopić je pisao o ljudima i njegov čovjek je usamljen, čovjek koji se miri sa svojom sudbinom, nezadovoljan i tužan, negdje između sna i jave. U toj sredini između sna i jave ljudi bježe u

snoje stvarajući svojom maštom bajke i pomoću njih zaboravljaju surovu stvarnost. I sam Ćopić je to radio, samo je on koristio svoje pripovjetke i njima se u takvom imaginarnom svijetu gradilo od tame vremena. Tako su od stvarnosti i Ćopićeva jutra plavog sljeza bila zaštićena baštenskom ogradom.

Ljudi Ćopićeve priče težili su da osvoje duhovne prostore. Jedan od zlatnih njegovih ljudi bio je djed Rade koji je uspijevao da smiri dječije strahove svojom dobrotom i ljubavlju, koji je nastojao da ujedini svjetove. Svi ti likovi nisu bili obični jer pored "svetitelja" Rade, pričao je Ćopić i o skitnicama i lopovima jer razlike između ljudi, mislio je Ćopić, nisu ih nikada dovodile u sukob nego su ih sjedinjavale se skitnice, lopovi i sveci baš onako kako će najljepše biti za mene, a valjda i za mog djeda, vječitu starinu".

Za ljude koji su grijeshili, Ćopić je uvijek govorio da su grijeshili iz neke nevolje. Svi njegovi likovi koji zrače nekom pozitivnom ili negativnom energijom, nosili su u sebi nešto dobro, u njima je Ćopić pronalazio samo lijepe stvari težeći ka idealu koji je ostvarljiv samo u umjetnosti, u fikciji, kaže Ćopić.

Čovjek nema moć da se izmogliji iz hladne struje vremena. Zato su u potopljenom djetinjstvu starac i dječak kroz iste oči gledali prošlost i znali da će poslije dobrih ljudi i lijepog djetinjstva doći novi zlatni dječaci koji će možda stvarno živjeti u bajci. U svakom slučaju imaće djetinjstvo, neki novi život sličan ovome. Ipak je Ćopić obasjao likove i učinio ih srećnim i dobrim u tom razdoblju, u doba ratova i stradanja, barem kroz trenutke...

Prevodeći svoj život u ljude iz stranica svojih majstorija povezivao je umjetnost i stvarnost pretakajući i gledajući svoje bližnje kroz likove umjetničkog djela...

U svojoj Bašti sljezove boje, u jutru i danu, on je pričao bajku o ljudima. U bojama je sakrio sjećanje na ljude, vrijeme i na poznati lik svoga dje-

da: "Djeda već odavno nema na ovome svijetu, a još ni danas sigurno ne znam kakve je boje sljez. Znam samo da u proljeće iza naše potamnjele baštenske ograde prostre nešto ljupko, prozračno i svijetlo, pa ti se prosto plače, iako ne znaš ni šta te boli ni šta si izgubio..."

"Moj djed Rade bio je neobičan čovjek. Njegov začarani svijet, sav satkan od bajki i maštarenja, mjesečine i prozračne svile miholjskog ljeta, bio je svojevrsni svijet oktobra, ali onog našeg, krajiškog, smirenog, zlatnog oktobra u ranu jesen, o Miholjdanu, kada su nam u kuću dolazili dragi gosti, kad je sve bilo puno priča i obilja, a miš debova i bezbrižan... Ti djedovi oktobarski dani predstavljaju osnovnu riznicu svih mojih pravih literarnih motiva. Odatle sam krenuo i počeo da slikam svijet po liku i podobiju ovog čestitog, duševnog i na svoj način pravednog čovjeka".

PANEVROPSKI UNIVERZITET

APEIRON
VLJENBOH

za multidisciplinarne i virtualne studije,
Pan-European University for Multidiscipline & Virtual Studies

Banja Luka

FAKULTET POSLOVNE INFORMATIKE
College of IT Management

